
VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

Profesoru MUDr. S. W. A. Gunnovi udělen čestný doktorát Univerzity Karlovy v Praze

Leo KLEIN

Ve středu 1. prosince 2004 v 11 hodin se ve Velké aule staroslavného Karolina v Praze uskutečnila slavnostní promoce profesora S. W. A. Gunna čestným doktorem Univerzity Karlovy. Čestný doktorát profesoru Gunnovi udělila Vědecká rada Karlovy univerzity na návrh děkana 3. lékařské fakulty za mimořádné zásluhy o rozvoj urgentní medicíny a medicíny katastrof v Československu a později v České republice, za mnohaletou účinnou pomoc, podporu a spolupráci s Karlovou univerzitou, zvláště pak s její 3. lékařskou fakultou a Klinikou popáleninové medicíny. Kromě Karlovy univerzity profesor Gunn rovněž intenzivně spolupracoval s katedrou urgentní medicíny a medicíny katastrof IPVZ, vedenou jejím zakladatelem prof. MUDr. Jiřím Pokorným, DrSc. Profesor Gunn má i velmi vřelý vztah k Fakultě vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, bývalé Vojenské lékařské akademii J. E. Purkyně v Hradci Králové, kde se v polovině 90. let minulého století aktivně účastnil IV. mezinárodní konference IMSO. Osobně poznal řadu našich vojenských lékařů a vždy velmi úzce spolupracoval se zdravotnickou službou AČR i vedoucími představiteli VLA JEP (viz Voj. zdrav. Listy, 1992, roč. 61, č. 5/6, s. 233–235 a Voj. zdrav. Listy, 1993, roč. 62, č. 1/2, s. 61–62).

Profesor Siswan William A. Gunn MD, MS, DSc(Hon), FRCSC se narodil ve Vancouveru v Kanadě 10. února 1926. Chtěl studovat medicínu, ale tehdy bylo obtížné dostat se v Kanadě na lékařskou fakultu, protože přednost měli studenti z řad veteránů 2. světové války. Získal však stipendium na univerzity vyučující ve francouzském jazyce a rozhodl se pro Ženevu, také proto, že Švýcarsko mělo za druhé světové války neutrální mezinárodní postavení. Profesor Gunn v Ženevě promoval v roce 1952 a dále se specializoval v chirurgii. V roce 1964 se stal členem Royal College of Surgeons of Canada a posléze docílil „fellowship“ v této prestižní organizaci. Byl jmenován hlavním chirurgem v Kanadě a lektorem na univerzitě v Britské Kolumbii. V roce 1967 odešel opět do Ženevy na výzvu WHO, aby se vyjádřil k

významu medicíny katastrof. Profesor Gunn považuje katastrofy a hromadná neštěstí za „chronické“ události. Konec studené války přinesl mezinárodní uklidnění, ale také vzestup vnitřních konfliktů způsobených člověkem. Hovoří o kategorii katastrof „man-conceived“ (plánovaných člověkem) – genocida, únosy, mučení. V Ženevě již zůstal v úloze vedoucího záchranných operací WHO až do roku 1985.

Celý svůj život a odbornou činnost spojil profesor Gunn s mezinárodním prostředím a aktivitami, které významně ovlivnily vývoj zdravotnictví v oblasti urgentní medicíny a medicíny katastrof v mnoha zemích celého světa. Byl také jedním ze zakladatelů WADDEM (World Association for Disaster and Emergency Medicine), celosvětové organizace, v níž několik funkčních období zastával funkci prezidenta. V oblasti chirurgických oborů po mnoho let vykonával funkci prezidenta Mezinárodní asociace chirurgických kolejí, sdružující odborné chirurgické společnosti jednotlivých zemí. Profesor Gunn byl před více než 20 lety jedním z iniciátorů a zakladatelů Mediterranean Council for Burns and Fire Disasters, organizace, která se pod jeho vedením stala respektovaným odborným tělesem v oblasti hromadných termických katastrof, oficiálním centrem spolupracujícím s WHO, mezinárodní nevládní organizací se speciálním konzultativním statutem Ekonomické a sociální rady OSN. Funkci prezidenta vykonával profesor Gunn po celých 20 let od vzniku organizace až do října letošního roku.

Ve všech dalších významných funkcích, které prof. Gunn vykonával a dosud ještě vykonává, nesporně citlivě a s nejvyšším odborným rozhledem a diplomatickým šarmem řešil složité otázky spolupráce a podpory zemí s různým politickým, kulturním a náboženským charakterem. Velmi citlivě dokázal vždy nejen posoudit a pochopit problémy jednotlivých zemí a jejich zdravotnických systémů, ale současně nalézt i cestu k účinné podpoře nejvhodnější formou pomoci. Ve své činnosti vždy zdůrazňoval a prosazoval univerzálně přijaté principy humanity a respektování základních lidských práv.

Koncem 90. let minulého století byl jedním z iniciátorů vzniku Mezinárodní asociace pro humanitární medicínu (International Association for Humanitarian Medicine – IAHM), nesoucí jméno jednoho ze zakladatelů a prvního předsedy WHO dr. G. B. Chisholma. Asociace byla založena v listopadu roku 2000 v Palermu na principech činnosti OSN, WHO, Červeného kříže i předchůdce asociace – Fondu Brocka Chisholma, který působil již od roku 1984. Vznik asociace byl výsledkem jednání odborníků nejrůznějšího zaměření, kteří upozornili na pokračující disproporce a problémy v poskytování zdravotní péče obyvatelstvu naší planety jako celku. Paralelně s rozvojem biotechnologií a pokrokem v medicíně na straně jedné, jsou na straně druhé oblasti, kde populace chronicky trpí hladem a podvýživou, je obětí přírodních či průmyslových katastrof, zdravotní péče je odepírána v důsledku politických, ekonomických, sociálních, rasových či náboženských poměrů v té které zemi či oblasti. IAHM politicky a odborně na velmi vysoké úrovni chápe zdraví jako jedno ze základních lidských práv, přičemž pojem fyzického a duševního zdraví je chápán v širším kontextu než pouhá „nepřítomnost nemocí“ (tzv. well-being i se sociálním aspektem).

Vzhledem k tomu, že na první pohled by se mohlo zdát, že veškerá medicína je „automaticky humanitární“ a není nutno tento moment zdůrazňovat, prof. Gunn přispěl k vypracování následující definice humanitární medicíny: **„Zatímco veškeré lékařské zásahy vedoucí k vyléčení nemoci a snížení utrpení nemocného jsou ve své podstatě humanitární, humanitární medicína obsahuje více než obvyklé léčebné postupy a zvyšuje, podporuje, učí a chápe zdraví člověka jako lidské právo v souladu s etikou Hippokratova učení, principy WHO, Chartou OSN, Všeobecnou deklarací lidských práv, Ženevskými úmluvami Červeného kříže a dalšími akty a praktickými postupy, které zabezpečují nejhumánnější a nejlepší možnou úroveň zdravotní péče, bez jakékoli diskriminace nebo zvažování materiálního zisku.“** Organizace pod vedením prof. Gunna progresivně rozvíjí svou činnost a za 4 roky existence dosáhla řady významných úspěchů. Mezi jinými je možno například uvést realizaci projektu „World Open Hospital“, jehož prostřednictvím byla vytvořena na jedné straně stále otevřená mezinárodní síť nemocnic a na straně druhé síť lékařů a dalších zdravotníků z mnoha zemí, kteří souhlasili s poskytováním péče pacientům z krizových oblastí zdarma, výlučně na principu humanitární pomoci.

Univerzita Karlova se svou 3. lékařskou fakultou a Fakultní nemocnicí Královské Vinohrady v Praze je pravděpodobně jediná vzdělávací a léčebná zdravotnická instituce v České republice, která se prostřednictvím prof. Gunna aktivně do tohoto projektu zapojila.

V průběhu svého pobytu v Praze přednesl profesor Gunn pro studenty a učitele Karlovy univerzity v tzv. Modré posluchárně Karolina velice zajímavou přednášku o totemické medicíně, tak jak se vyvíjela u indiánských kmenů žijících na severozápadním pobřeží Kanady. Profesor Gunn se od mládí věnoval s neobyčejným zájmem historii medicíny, antropologii, kultuře, umění, totemické medicíně a sociálním problémům kanadských Indiánů, o nichž publikoval řadu článků a monografií. Jako výraz respektu a úcty byl třemi indiánskými kmeny pojmenován KWE-KWALA-GILA (zachránce životů). Následně po přednášce měl možnost si prohlédnout cenné sbírky antropologického muzea v Praze.

Návštěvě prof. Gunna byla věnována pozornost také ze strany médií. V předvečer udělení čestného doktorátu byla v hlavní zpravodajské relaci České televize na 1. programu vysílána reportáž o jeho celoživotní práci v oblasti medicíny katastrof a přednemocniční péče, zmíněna byla i jeho přednáška a více než 20letá podpora rozvoji českého zdravotnictví i medicínského školství ve spolupráci s Univerzitou Karlovou. Tentýž den byl profesor Gunn pozván do televizního zpravodajského pořadu Události, komentáře, kde poskytl interview na téma možností ochrany obyvatelstva před hromadnými katastrofami živelními či průmyslovými, včetně aktuálních hrozeb terorismu.

Na závěr svého pobytu v Praze zhlédl profesor Gunn s chotí na pozvání děkana 3. lékařské fakulty operní představení G. Verdiho Aida. Nádherné prostředí Státní opery v Praze a dokonalý umělecký zážitek završily podle vlastních slov pana profesora jeden z nejkrásnějších týdnů jeho života, které mohl prožít právě v našem hlavním městě.

Korespondence: Doc. MUDr. Leo Klein, CSc.
Klinika popáleninové medicíny
3. lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice
Královské Vinohrady
Šrobárova 50
100 34 Praha 10
e-mail: klein@fnkv.cz

Do redakce došlo 6. 12. 2004